

Teresa Kocot
Radna RM Czeladzi

2

URZĄD MIASTA CZELADŹ
B. 0003.2.2.2011
Wpl. 04.02.2011
L.dz. 1514 SE-PO
Ilość załączników
Podpis PS-PS

Czeladź 03.02.2011 r.

Burmistrz Miasta Czeladź p. Teresa Kosmala

INTERPELECCJA

Zasadności działania Muzeum Saturn

Uzasadnienie: Śladowe zainteresowanie mieszkańców Czeladzi z uwagi na niską atrakcyjność, ponieważ zasoby muzeum są porównywalne do istniejącej w szkole podstawowej nr 2 izby tradycji w okresie kiedy dyrektorem był pan Cezary Lempa.

Muzeum Saturn w dotychczasowej działalności zajmuje się przede wszystkim organizowaniem różnych imprez kulturalnych oraz wydawaniem opracowań bardzo wąskiej grupy autorów. Z chwilą utworzenia Czeladzkiego Centrum Kultury (MDK) straci bezpowrotnie rację bytu, dlatego też w kadencji 2002-2006 próba powołania tego muzeum nie powiodła się, z uwagi między innymi na bardzo ubogą bazę, w tak małym jednak Mieście. Radni odmówili tej inicjatywie byłego burmistrza i wice burmistrza słusznie uważając że tą funkcję w wystarczający sposób spełnia Izba Tradycji. Dlatego też przekształcenie istniejącej Izby Tradycji w Muzeum jest jednak nieporozumieniem, zwłaszcza iż istnieje wiele innych ważnych zagadnień do wykonania, przy już i tak trudnym budżecie. W budynku po likwidacji Muzeum może powstać Miejski Dom Kultury jako załączek przyszłego Czeladzkiego Centrum Kultury.

T. U.S.

**BURMISTRZ
MIASTA CZELADŹ**

B.0003.2.2.2011

Czeladź, 16.02.2011 r.

**Pani Teresa Kocot
Radna Rady Miejskiej
w Czeladzi**

W odpowiedzi na Pani interpelację z dnia 3 lutego 2011 r. w sprawie zasadności działania Muzeum „Saturn” , w załączeniu przekazuje pismo wyjaśniające dyrektora tej instytucji.

z powierzeniem
BURMISTRZ
Teresa Kosmala
mgr Teresa Kosmala

Otrzymują:
1. adresat
2. a/a

RADA MIEJSKA W CZELADZI
Wpt. 24. 02. 2011
L.dz.
Podpis *L*

Czeladź, dnia 14.02.2011r.

*Szanowna Pani
Teresa Kocot*

*Radna Rady Miejskiej
w Czeladzi*

**dot.: odpowiedź na interpelację w sprawie wyjaśnienia zasadności działalności
Muzeum Saturn w Czeladzi.**

Na mocy uchwały Nr XLIII/595/2008, podjętej jednogłośnie przez radnych Rady Miejskiej w Czeladzi w dniu 30 października 2008r. i po akceptacji statutu przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dniem 1 marca 2009r. Muzeum Saturn w Czeladzi rozpoczęło swą działalność.

Siedzibą nowopowstałej instytucji stał się budynek dawnej willi dyrektora kopalni Saturn, popularnie zwany Pałacem pod Filarami, mieszczący się przy ul. Dehnelów 10. Muzeum powstało na bazie funkcjonującej przez ponad 5 lat Czeladzkiej Izby Tradycji, przejęło jej wyposażenie, środki trwałe i zgromadzone eksponaty. Nowoutworzonej instytucji nadano nazwę Muzeum Saturn w Czeladzi, nawiązując tym samym do działającej w mieście kopalni. Wybranie określenia Saturn sugeruje zachowanie pewnej ciągłości dziejowej i świadczy o tendencji podtrzymania w mieście tradycji górniczych.

O utworzenie Muzeum w naszym mieście czyniły starania przez ćwierć wieku czeladzkie organizacje kulturalne, stowarzyszenia i osoby prywatne – wszyscy, którym leżało na sercu ocalenie dla przyszłych pokoleń dziedzictwa historycznego i kulturowego Czeladzi i którzy właśnie taką instytucję uznali za właściwego depozytariusza pamięci o minionych wiekach. Czeladź jest najstarszym, ponad 780 letnim miastem Zagłębia Dąbrowskiego i do czasu powołania Muzeum jednym z nielicznych wśród okolicznych grodów, nieposiadającym własnej instytucji muzealnej. W Sosnowcu liczącym sobie niespełna 110 lat samodzielnie Muzeum działa od lat 25, w 650 letnim Będzinie od ponad 50. Każda z tych instytucji funkcjonująca w sąsiednich miastach koncentruje swe działania na dziejach własnej miejscowości. Nawet będzińskie regionalne Muzeum Zagłębia, gromadzące eksponaty i informacje na temat całego regionu skupia się przede wszystkim na historii Będzina.

Odrębność dziejowa Czeladzi, wynikająca z faktu bycia miastem nadgranicznym, utrzymującym bliskie kontakty ze Śląskiem, miastem będącym przez prawie 350 lat własnością biskupów krakowskich i przynależnego do Księstwa Siewierskiego, historycznie wyróżnia nasz gród od okolicznych historycznych miejscowości terenów dzisiejszego Sosnowca czy Będzina. Specyfika bogatej historii jest wystarczającym powodem istnienia Muzeum miejskiego, podejmującego obowiązek prowadzenia badań historycznych i kwerend archiwalnych, wyszukiwania i zbierania materiałów dotyczących dziejów miasta a także ich opracowanie i upowszechnianie przez działalność popularyzatorską, edukacyjną i wydawniczą.

Ważnym zadaniem Muzeum jest dokumentowanie dorobku czeladziaków z różnych dziedzin życia celem ocalenia od zapomnienia rzeczy cennych, osób wielkich i myśli ważnych.

Marszałek Piłsudski powiedział: „Naród, który nie szanuje swej przeszłości nie zasługuje na szacunek teraźniejszości i nie ma prawa do przyszłości”. Szczególnie w dzisiejszym skomercjalizowanym świecie, w czasach upadku autorytetów ważnym jest zachowanie dumy narodowej, znajomość tradycji i specyfiki regionalnej, oraz pielęgnowanie historii, także tej swojej małej ojczyzny.

Muzeum jest tym organizmem, który wraz ze szkołami i lokalnymi stowarzyszeniami o podobnej misji (m.in. Stowarzyszenie Miłośników Czeladzi, Klub Rodów Czeladzkich) prowadzi działania krzewienia wiedzy i kultury historycznej.

Muzeum Saturn w Czeladzi mimo krótkiego okresu działania ma na swoim koncie wiele zrealizowanych przedsięwzięć a przez mieszkańców miasta i lokalne środowiska muzealne jest postrzegane jako instytucja prężnie działająca. Muzeum jest instytucją, która przyciąga do realizacji wspólnych projektów, działając w mieście organizacje, stowarzyszenia oraz osoby prywatne, w tym historyków zarówno zawodowych jak i amatorów pasjonatów dziejów miasta i regionu. W okresie niespełna dwóch lat działalności zorganizowano wiele wystaw we współpracy z różnymi partnerami m.in. z:

- Stowarzyszeniem Inicjatyw Kulturalnych („110 lat Górniczej Orkiestry Dętej”, oraz „Maciej Makarewicz - twórca polichromii i fresków w kościele św. Stanisława BM w Czeladzi”).
- Związkiem Kombatantów i Byłych Więźniów Politycznych („Dzieci Potulic”).
- Stowarzyszeniem Miłośników Czeladzi („Ulica Staszica w fotografiach Jerzego Żymirskiego”).
- Szkolnym Związkiem Sportowym („35 lat SZS w Czeladzi”).
- Janem Powalką („Czeladzianie na co dzień i od święta”).

Czeladzka placówka muzealna nawiązała również kontakty z muzeami funkcjonującymi tak w woj. śląskim jak i całym kraju. Posiadanie statusu Muzeum ułatwia skorzystanie z oferty wystawienniczej instytucji muzealnych.

Czynnikiem dalszego rozwoju Muzeum może stać się możliwość zagospodarowania i częściowego wykorzystania na jego potrzeby terenów pokopalnianych. Zabudowania o interesującej architekturze i fragmentarycznie zachowanym parku maszynowym byłej Kopalni Saturn są w chwili obecnej unikalnym w skali regionu a nawet całego kraju i udostępnione do zwiedzania mogą stać się atrakcją turystyczną. Poszerzone o zbiory geologiczne i prezentacje multimedialne, przybliżyłyby czasy tworzenia się eksponowanych minerałów ze szczególnym naciskiem na epokę karbonu, w której powstał węgiel. Dzięki złożom „czarnego złota”, w Czeladzi powstały dwie kopalnie a miasto po latach regresu przeżyło swój renesans i rozkwit.

Czeladzkie Muzeum może być związane z programem rewitalizacji terenów pokopalnianych, będącego z jednej strony ochroną dziedzictwa przemysłowego z drugiej natomiast świetną promocją i nową wizytówką miasta.

Zadania statutowe Muzeum realizuje poprzez:

1. gromadzenie zabytków i wszelkich pamiątek w zakresie historii miasta, w tym związanych z przemysłem górniczym, historią czeladzkich kopalń i tradycjami górniczymi;
2. przechowywanie, zabezpieczanie i opracowywanie zgromadzonych zbiorów;
3. prowadzenie działalności wystawienniczej - udostępnianie i prezentacja zbiorów;
4. prowadzenie kwerend i badań naukowych;
5. prowadzenie działalności wydawniczej;
6. prowadzenie działalności edukacyjnej - współpraca z placówkami oświatowymi (lekcje muzealne, konkursy);
7. organizacja imprez kulturalnych promujących historię (wykłady, prelekcje, prezentacje multimedialne, pokazy filmowe) i rozrywkowych (koncerty i przedstawienia).

Zbiory

Muzeum Saturn zgodnie ze statutem gromadzi eksponaty i informacje w zakresie dziejów miasta, regionu oraz historii górnictwa, czeladzkich kopalń i tradycji górniczych. Eksponatami są:

- przedmioty zabytkowe
- materiały dokumentacyjne
- fotografie
- mapy i plany
- sztandary
- dzieła artystyczne
- zabytki techniki
- zabytki geologiczne (minerały, skamieniałości)

W Muzeum systematycznie nabywane są, drogą zakupu lub w postaci darów, nowe muzealia. Wszystkie pozyskane eksponaty są inwentaryzowane, a następnie opracowywane.

Do najatrakcyjniejszych nabytków Muzeum zaliczamy zakupiony w końcu 2009r. zbiór archiwalnych ksiąg kasowych i rachunkowych kopalni Saturn z przełomu XIX i XX w. oraz oryginalną kasą pancerną Towarzystwa Górniczo-Przemysłowego „Saturn” S.A. a także przekazany przez Stowarzyszenie Miłośników Czeladzi powojenny sztandar Kopalni „Saturn”.

W 2010 roku niewątpliwie ciekawym zakupem były negatywy zdjęć przedstawiających budowę osiedla Rożka (dziś Piłsudskiego) oraz nabycie praw autorskich do utworu „Miasto Czeladź w opowieściach legendarnych i historycznych” – autorstwa Stanisława Jędrzejka (przed wojną bliskiego współpracownika Mariana Kantora – Mirskiego).

Również w roku 2010 została podpisana umowa z Muzeum „SztYGarka” w Dąbrowie Górniczej na zakup Księgi Pamiątkowej Kopalni Saturn z 1930r. Finalizacja transakcji nastąpi po uzyskaniu przez „SztYGarkę” wymaganej przy sprzedaży muzealiów zgody Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Od wielu miesięcy Muzeum Saturn prowadzi również rozmowy na temat zakupu szklanych negatywów unikalnych zdjęć Czeladzi z początku XX wieku autorstwa Wilhelma Kidawy.

Stan zgromadzonych eksponatów (stan na 31.12 .2010r.):

- **1054** pozycji inwentarzowych muzealnych, w tym:
 - **840** -muzealiów - związanych z historią miasta
 - **193** – muzealiów związanych z historią górnictwa
 - **21** – eksponatów geologicznych (minerały i skamieniałości)

W tym samym okresie zebrano następujący księgozbiór:

- **369** książek
- **122** czasopism
- **121** zbiorów specjalnych

Działalność wystawiennicza

Prowadzona przez Muzeum działalność wystawiennicza ma na celu:

1. promocję historii lokalnej i ogólnonarodowej - odkrywanie mało znanych kart z dziejów miasta, popularyzacja historii;
2. pobudzenie i kształtowanie postawy patriotycznej;
3. przedstawienie ludzi wybitnych i zasłużonych dla społeczności lokalnej jak i dla kraju;
4. prezentację własnych zbiorów;
5. rozrywkę – organizację wolnego czasu
6. uzupełnianie wiedzy
7. kształtowanie kultury osobistej
8. rozbudzenie specjalistycznych zainteresowań
9. wychowanie artystyczne, kształtowanie potrzeby kontaktu ze sztuką i kulturą

Część prezentowanych ekspozycji Muzeum wypożycza od innych placówek muzealnych w kraju, zapewniających wysoki poziom merytoryczny; część realizowana jest we współpracy z instytucjami, stowarzyszeniami i organizacjami społecznymi, pozostałe przygotowują pracownicy naszej placówki ze zbiorów będących własnością Muzeum po przeprowadzonej osobiście kwerendzie.

Od marca 2009 do dzisiaj Muzeum Saturn zaprezentowało 28 wystaw w tym :

1. **„Trójkąt trzech Cesarzy”** – wystawa inauguracyjna otwarcie Muzeum Saturn w Czeladzi (marzec 2009)
2. **„Rysunki sprzed ćwierć wieku”** – grafiki Jacka Fedorowicza (kwiecień 2009)
3. **„110 lat górniczych orkiestr dętych w Czeladzi”** (maj 2009)
4. **Miasta partnerskie Czeladzi (Auby, Żydaczów, Viesite)** (maj 2009)
5. **„Baśnie Andersena”**- wystawa dla dzieci z Muzeum lalek w Pilźnie (czerwiec 2009)

6. W ramach spotkań z kulturą żydowską zaprezentowano trzy odrębne wystawy fotograficzne:
 - wypożyczone przez ambasadę Izraela w Warszawie „**Ściana Płaczu**” i „**Krajobrazy Izraela**”
 - „**Izraelskie Impresje**” -eksponowana podczas Dnia Kultury Żydowskiej Schalom na Rynku w Czeladzi (sierpień 2009).
7. „**Historyczne zabytki kraju Żylińskiego**”
8. Z okazji 70 rocznicy wybuchu II wojny światowej - wystawa modelarska prezentująca „**Uzbrojenie żołnierza polskiego w wojnie obronnej 1939**”, przygotowana we współpracy z Modelarnią Ośrodka Kultury w Będzinie
9. „**Polskie fortyfikacje na Górnym Śląsku i w Zagłębiu oczami Niemców**” współorganizowana wraz ze Stowarzyszeniem Pro Fortalicjum. (wrzesień 2009)
10. Wystawa poświęcona Janowi Pawłowi II „**Wielkiemu Rodakowi – Poczta Polska**” zrealizowana we współpracy z Poczta Polską (październik 2009)
11. Ekspozycja fotografii **Jerzego Żymierskiego** „Ulica Staszica w fotografii Jerzego Żymirskiego” prezentująca nieistniejącą już dzisiaj zabudowę czeladzkiej ulicy (listopad / grudzień 2009)
12. „**Historyczne portrety kopalń zagłębiowskich**” przygotowana z okazji obchodów barbórkowych (grudzień/styczeń 2009)
13. „**Dzielnica Piaski w przedwojennej fotografii**” (grudzień/styczeń 2009).
14. „**El Condor Rio Colca**” – wystawa fotografii podróżniczych (luty 2010).
15. „**Dzieci Potulic**”- o losach dzieci wywiezionych do obozu (luty/marzec 2010).
16. „**Fryderyk Chopin 1810-1849- kompozytor narodowy i romantyczny**”- ekspozycja wypożyczona ze zbiorów Międzynarodowej Fundacji im. Artura Rubinsteina w Łodzi (marzec 2010).
17. **Wystawa rysunków i projektów M. Makarewicza**, twórcy fresków i polichromii w kościele św. Stanisława B.M. (kwiecień/ maj 2010).
18. „**Widoki starej Czeladzi**” wystawa okolicznościowa na święto 3 V, prezentowana w OSP Czeladź (maj 2010)
19. „**Przy ołtarzu Pana**” wystawa okolicznościowa eksponatów wypożyczonych ze skarbca kościoła p.w. św. Stanisława B.M. w Czeladzi (czerwiec 2010).
20. „**35 lat Miejskiego Szkolnego Związku Sportowego w Czeladzi**”- prezentacja sportowego dorobku czeladzkich szkół (maj/czerwiec 2010).
21. „**Miszkolc Anno...Dawne widoki miasta**”- wystawa fotografii ze zbiorów Muzeum w Miszkolcu (sierpień/wrzesień 2010).
22. „**Najstarsze kopalnie Zagłębia Dąbrowskiego**” - fotografie (wrzesień 2010).
23. „**Czeladź. Moja mała ojczyzna**” – wystawa prac pokonkursowych I i II edycji konkursu geograficznego organizowanego przez ZS nr 2 (październik 2010)
24. „**Historyczne projekty przebudowy gmachu Zarządu Głównego Towarzystwa Głównego Towarzystwa Górniczo – Przemysłowego „Saturn” w Czeladzi**” (październik 2010)
25. „**Czeladzianie na co dzień i od święta**” wystawa fotografii prezentująca czeladzian początku XX wieku (grudzień 2010)

26. „Gdy rozum śpi... budzą się demony” – wystawa etnograficzna (styczeń 2011)

Działalność wydawnicza

Działalność wydawnicza prowadzona przez muzeum mająca na celu przybliżenie i propagowanie szeroko pojętej historii jest najczęściej publikowaniem wyniku badań i dociekań historycznych, przeprowadzonej kwerendy lub opracowaniem posiadanych materiałów przez pracowników własnych muzeum. Zdarza się, że większe i bogatsze instytucje muzealne współpracują z historykami, którym odpłatnie zlecają opracowanie tekstów historycznych do wydawnictw muzealnych. Również ostatnio często wydawane przez muzea monografie miast, przygotowywane przez redakcyjny zespół historyków uniwersyteckich w całości finansowane są przez miasto za zgodą Rady Miejskiej specjalnie na to przeznaczoną dotacją celową. Z reguły jednak publikacje muzeum są przygotowywane przez etatowych pracowników tegoż muzeum.

Od 2009 roku Muzeum Saturn wydało 5 publikacji książkowych w tym 3 wydawnictwa z tekstami autorstwa lub współautorstwa pracowników Muzeum.

1. **„Czeladź. Ave Maria X lat festiwalu”** – współwydawca Urząd Miasta Czeladź
2. Folder **„Elektrownia”** wydany we współpracy ze Stowarzyszeniem Inicjatyw Kulturalnych,
3. Katalog do wystawy **„Ulica Staszica w fotografii Jerzego Żymierskiego**
4. Katalog do wystawy **„110 lat Górniczej Orkiestry Dętej w Czeladzi”**,
5. Zbigniew Białkiewicz **„Kościół p.w. św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Czeladzi. Perła neoromańska w Zagłębiu Dąbrowskim”** z okazji 750 lecia Parafii św. Stanisława BM w Czeladzi,
6. Czesław Ryszka **„Czeladź. 750 lat kościoła i parafii św. Stanisława B.M.”** z okazji 750 lecia Parafii św. Stanisława BM w Czeladzi,
7. Iwona Szaleniec, Anna Binek-Zajda **„Włodarze Miasta Czeladź w latach 1915-1939, 1945-2009”** publikacja wydana po 2 letniej pracy badawczej, kwerendach w archiwach, bibliotekach, wywiadach z rodzinami,
8. Iwona Szaleniec **„Herby i pieczęcie Miasta Czeladź”** na zlecenie Urzędu Miasta Czeladź,
9. Iwona Szaleniec, Krystyna Górna **„Na Piaskach”** teksty pracowników Muzeum do rysunków Krzysztofa Zięćki opracowane na zlecenie Burmistrza Miasta. Pozycja wydana z okazji obchodów 150 lecia kolonii Piaski.

Do wystawy M. Makarewicza ukazał się okolicznościowy folder współfinansowany przez Muzeum.

Działalność kulturalno – naukowa

W ramach działalności kulturalno naukowej w Muzeum Saturn miały miejsce następujące wydarzenia:
Wykład Zbigniewa Studenckiego (dyrektora Muzeum w Sosnowcu) „Trójkąt Trzech Cesarzy” połączony z prezentacją multimedialną starych pocztówek (marzec 2009)

Promocja wydawnictwa „Czeladź Ave Maria-10 lat festiwalu” (maj 2009)

Z okazji 70 rocznicy wybuchu II wojny światowej we wrześniu 2009 roku Muzeum zorganizowało cykl imprez:

Prelekcja Jarosława Krajniewskiego- Zagłębie Dąbrowskie we wrześniu 1939 (wrzesień)

Projekcja wojennych filmów dokumentalnych (w każdy czwartek września)

- - „**Wrzesień 1939 - IV rozbiór Polski. Tajemnica zbrodni katyńskiej**”
- - „**Fatalne zauroczenie Adolfem Hitlerem**”
- - „**Polskie Państwo Podziemne**”
- - „**Monte Cassino**”
- - „**Osamotniona Warszawa. Powstanie 1944**”

Promocja książki Jarosława Krajnińskiego „Będzin 1939 – bitwy zagłębiowskie” (wrzesień 2009)

Promocja książki Aleksandry Namysłó „Zanim nadeszła zagłada” (październik 2009)

Muzealne spotkania z Przeszłością

W roku 2010 Muzeum Saturn zainicjowało „Muzealne Spotkania z Przeszłością” - cykl wydarzeń kulturalnych przybliżających odbiorcom podejmowaną tematykę.

Pierwsze „Spotkania” odbyły się w czerwcu i poświęcone były parafii św. Stanisława B.M. w Czeladzi, obchodzącej w ubiegłym roku 750 lecie istnienia.

W ramach „**Muzealnych spotkań z Przeszłością**”- **Rzecz o czeladzkim kościele pw. Św. Stanisława BM** odbyły się:

- **Spotkanie z Czesławem Ryszką**, przedstawiającym swoją najnowszą książkę „Czeladź. 750 lat kościoła i parafii św. Stanisława B.M.”
- **Koncert muzyczny „Jeśli kochasz”**- ks. Roberta Żwirka, wykładowcy śpiewu liturgicznego w Wyższym Seminarium Duchowym Diecezji Sosnowieckiej w Krakowie.
- **Wykład z prezentacją multimedialną** pt.: „Kościół p.w. Św. Stanisława B.M. w Czeladzi na tle zabytkowej architektury sakralnej Zagłębia Dąbrowskiego” **dr inż. Arch. Jacka Owczarka**, wieloletniego śląskiego konserwatora zabytków.
- **„Przy ołtarzu Pana”** wystawa archiwalnych dokumentów, zabytkowych naczyń liturgicznych i historycznych utensyliów kościelnych wypożyczanych ze skarbca kościelnego.
- **Projekcja filmu** „750 lat parafii św. Stanisława B.M. w Czeladzi”, zrealizowanego na zlecenie Urzędu Miasta Czeladź.
- „**Kościół św. Stanisława B.M. bez tajemnic**” czyli zwiedzanie kościoła z przewodnikiem.

Drugimi „**Muzealnymi spotkaniami z Przeszłością**”- **Piaski które odbyły się we wrześniu Muzeum włączyło się w cykl uroczystości miejskich z okazji 150 - lecia dzielnicy Piaski. Podjęto wówczas następujące zadania:**

- Przygotowanie tekstów i wydanie publikacji „**Na Piaskach**”
- **Wystawienie ekspozycji fotograficznej** „Dzielnica Piaski w fotografiach z okresu międzywojennego” w **piaskowskim kościele** p.w. Matki Bożej Bolesnej.
- **Oprowadzanie zwiedzających po zabytkowym patronackim osiedlu Piaski** (dla mieszkańców miasta).
- **Zwiedzanie z przewodnikiem kościoła** Matki Bożej Bolesnej (dla mieszkańców i grup zorganizowanych spoza miasta)

Europejskie Dni Dziedzictwa

We wrześniu 2010 po raz pierwszy czeladzkie Muzeum wzięło czynny udział w **Europejskich Dniach Dziedzictwa**, których tegoroczna edycja, przebiegająca pod hasłem „Od pomysłu do przemysłu” doskonale wpisała się w przemysłowy charakter miasta.

Na tę okoliczność zorganizowaliśmy:

- „Historyczne portrety kopalń zagłębiowskich”- **wystawę fotograficzną** uzupełnioną górnictwymi eksponatami, eksponowaną w salach wystawowych Muzeum.
- **Zwiedzanie z przewodnikiem osiedla** pracowniczego **wybudowanego przez Kopalnię „Saturn”** a także Elektrowni wraz z zachowanym zabytkowym parkiem maszynowym.
- **Zwiedzanie** patronackiego **osiedla Piaski** wybudowanego przez Kopalnię „Czeladź”.

65 Rocznicą powrotu do Czeladzi Dzieci Potulic

Muzeum Saturn jako instytucja wskazana przez Burmistrza Miasta odpowiedzialna za realizację Uchwały czeladzkiej Rady Miejskiej w sprawie wzniesienia tablicy pamiątkowej upamiętniającej 65 rocznicę powrotu do Czeladzi, dzieci wywiezionych w akcji Oderberg do obozu w Potulicach, było również głównym organizatorem odbywających się w lutym 2010 r. **uroczystości odsłonięcia tegoż pomnika**. Na zaproszonych gości, licznie przybyłych z całego województwa śląskiego w pomieszczeniach muzealnych czekał nie tylko poczęstunek, ale również przygotowana **wystawa** prezentująca losy małych więźniów- **Dzieci Potulic**.

Spotkania autorskie

Oprócz **spotkania z Czesławem Ryszką**, prezentującego książkę „**Czeladź. 750 lat kościoła i parafii p.w. Św. Stanisława B.M.**”, w ramach Muzealnych Spotkań z Przeszłością, w maju 2010 w czeladzkim Muzeum odbyła się również **promocja książki powstałej z okazji 20 – lecia samorządu terytorialnego autorstwa Stefana Niesiołowskiego**- wicemarszałka Sejmu RP pt.: „**Nie walczyliśmy na próżno**”.

Imprezy rozrywkowe- Koncerty

W ramach działalności kulturalnej Muzeum jest również organizatorem wielu spotkań muzycznych. Szczególną popularnością cieszą się comiesięczne koncerty „**Muzyczne piątki**”, podczas których zapraszani muzycy prezentują różne gatunki i style muzyczne.

Od marca 2009 Muzeum Saturn zaprezentowało 22 koncerty w tym:

1. Koncert na otwarcie Muzeum – „**Muzyka trzech Cesarzy**” Marzena Drabik z zespołem MAES TRIO, (marzec 2009)

2. **Piosenki przedwojennych kabaretów warszawskich** – Marzena Drabik z zespołem MAES TRIO, (marzec 2009)
3. Ewa Uryga i Dariusz Ziółko – **standardy muzyki jazzowej, bluesowej i gospel**, (kwiecień 2009)
4. „**Głosy rodem z Zagłębia**” – Małgorzata Olejniczak i Piotr Miciński; Artur Thomas – fletnia Pana - koncert inauguracyjny festiwal Ave Maria (maj 2009)
5. Koncert fortepianowy – „**Grzegorz Niemczuk gra utwory Schuberta i Schumana**”- (czerwiec 2009)
6. **Pieśni żołnierskie, okupacyjne i partyzanckie** w wykonaniu Barnarda Krawczyka (śpiew) i Marcina Wyrostka z okazji wybuchu rocznicy wybuchu II wojny światowej (akordeon) (wrzesień 2009)
7. „**Standardy muzyki rozrywkowej**” zespół **Sweet Combo** (wrzesień 2009)
8. **Piosenki Agnieszki Osieckiej** Inga Lewandowska i Kuba Stankiewicz (październik 2009)
9. **Piosenki żydowskie i klezmerskie** w wykonaniu Quartet Klezmer Trio – (listopad 2009)
10. **Kolędy i pieśni w stylu gospel** – 2 koncerty: pierwszy w kościele św. Mateusza Apostoła w Czeladzi, drugi w kościele Matki Bożej Bolesnej na Piaskach (grudzień 2009)
11. Zespół **Carrantuohill** z koncertem muzyki irlandzkiej (styczeń 2010).
12. **Grzegorz Niemczuk** z recitalem fortepianowym utworów Fryderyka Chopina (luty 2010).
13. **Adam Snopek**- pianista. (luty 2010)
14. **Maes Trio** z koncertem „**Muzyczny Wiedeń**” (marzec 2010).
15. **Anatol Popowicz** trębacz z Ukrainy z koncertem „**Muzyka Nowego Jorku i Europy**” (kwiecień 2010).
16. **Koncert dla Mamy** – zorganizowany we współpracy z radnymi Miasta Czeladź (maj 2010)
17. **Rudzkie Trio Appassionata** – „**Tango inaczej**” (maj 2010)
18. **ks. Robert Żwirek** z koncertem pieśni religijnej i poezji śpiewanej (czerwiec 2010).
19. **Joachim Mencil & Brad Terry** (Stany Zjednoczone)- z koncertem jazzowym na klarnet i gwizd (wrzesień 2010).
20. **Rozśpiewana jesień** Bożena Grudzińska Kubik koncert arii operowych i operetkowych (listopad 2010)
21. **Świąteczna serenada** – kwartet Verbum (grudzień 2010)
22. **Standardy muzyki jazzowej** Marzena Ślusarska (styczeń 2011)

Z oferty koncertów skorzystało łącznie **1699** osób

Działalność edukacyjna

1. Lekcje muzealne i wycieczki historyczne

Ważnym zadaniem, realizowanym systematycznie przez Muzeum jest działalność edukacyjna, w ramach której współpracuje z miejskimi placówkami oświatowymi wszystkich szczebli

(od przedszkoli po szkoły średnie). Do dzieci i młodzieży kierowane są specjalnie przygotowane propozycje:

- lekcji muzealnych
- prezentacji multimedialnych
- zajęć warsztatowych i terenowych
- dni otwartych Muzeum

W 2009r. podczas czerwcowej wystawy lalek „Baśnie Andersena” towarzyszyło przygotowane przez pracowników Muzeum przedstawienie pt: „Dziewczynka z zapawkami”.

We wrześniu z okazji 70 rocznicy wybuchu II wojny światowej nasza placówka skierowała do szkół bogatą ofertę programową:

- **spotkania z kombatantami** - żołnierzami II wojny światowej,
- **wycieczki** po miejscach związanych z II wojną światową w Czeladzi i Piaskach,
- lekcja muzealna: **życie codzienne czeladzian podczas okupacji**,
- prezentacja multimedialna – **Wpływ II wojny światowej na kulturę, naukę i sztukę**

Systematycznie poszerzana jest oferta lekcji muzealnych. Obok tematów prezentujących zabytki starej Czeladzi i dzielnicy Piaski, pracownicy Muzeum Saturn realizują tematy związane z II wojną światową. Uczniowie mogą również uczestniczyć w zajęciach przedstawiających tradycyjne obyczaje i obrzędy zagłębiowskie.

Coraz szersza jest również propozycja wycieczek historycznych, z której chętnie korzystają nie tylko uczniowie czeladzkich szkół ale również grupy zorganizowane odwiedzające nasze miasto. Niezależnie od stałej oferty do każdej wystawy przygotowywany jest również konspekt lekcji muzealnej lub wykładu dostosowanego do młodego odbiorcy.

Prelekcje, oprowadzanie wycieczek i lekcje muzealne przyczyniają się do przyswajania wiadomości, a przede wszystkim umożliwiają porównanie wiedzy z podręcznikową. Istotną kwestią w dydaktyce muzealnej jest charakter spontaniczny nauczania - uczniowie uczestniczący w lekcjach są bardziej otwarci, żywo się interesują, zadają pytania. Nie występuje więc czynnik przymusu, tak charakterystyczny w nauczaniu w szkole. Wraz z zasadą upogładowienia, edukacja przez Muzeum w rezultacie jest bardziej efektywna. W zdecydowanej większości lekcje muzealne (zawsze dostosowane do wieku uczestników) są specjalnie przygotowywane jako wprowadzenie i uzupełnienie prezentowanych wystaw, choć w stałej ofercie programowej znajdują się także te przybliżające przeszłość naszego miasta oraz kulturę ludową. Z reguły lekcje połączone są z warsztatami praktycznymi. Dodatkową zaletą udziału uczniów w propozycjach edukacyjnych jest także kształtowanie właściwych nawyków zachowania w ośrodkach kultury poprzez choćby styl bycia zwiedzających, wdrażanie do skupienia, koncentrację uwagi. W efekcie wzmacnia się aktywność intelektualna odwiedzających placówkę.

Łącznie przeprowadzono 46 lekcji muzealnych, w których uczestniczyło 1148 uczniów.

2. Konkurs Wiedzy o Czeladzi

Muzeum Saturn przy współpracy z Wydziałem Polityki Społecznej i Edukacji Urzędu Miejskiego i Stowarzyszeniem Miłośników Czeladzi jest głównym organizatorem Konkursu Wiedzy o Czeladzi. W dwuetapowych rozgrywkach konkursu w którym uczestniczą uczniowie klas 5 szkół podstawowych i klas 2 gimnazjów. Tematem wiodącym były:

- w 2009 r. „70 rocznica wybuchu II wojny światowej. Wydarzenia rozgrywające się w Czeladzi w latach 1939-1945”
- w 2010 r. „Wydarzenia historyczne rozgrywające się w naszym mieście w latach 1790 – 1915”,
- w 2011 r. „Czeladzkie kopalnie i przemysł wydobywczy”

Działalność naukowo-badawcza

Od początku istnienia Muzeum prowadzone są prace badawcze w zakresie historii Czeladzi. Dotychczas materiały źródłowe, przechowywane w archiwach i bibliotekach naukowych nie doczekały się rzetelnej kwerendy naukowej. Opracowywanie archiwaliów przez pracowników Muzeum przynosi wymierną korzyść w postaci systematycznego podnoszenia poziomu naukowego wydawnictw. Wiedza uzyskana w toku badań naukowych stanowi także podstawę do prowadzonej działalności edukacyjnej. Stale podnosi się liczba zleczanych kwerend w ramach gromadzonych zasobów własnych czeladzkiej placówki. Składają się na nią zapytania osób prywatnych z zakresu historii miasta i regionu oraz placówek muzealnych i kulturalnych. W okresie istnienia Muzeum wyszukano i opracowano odpowiedzi na zlecone badania naukowe m.in. dla muzeów – w Wałbrzychu, Sosnowcu Kinematografii w Łodzi, Górnośląskiego Parku Etnograficznego w Chorzowie i Śląskiego Centrum Dziedzictwa Kulturowego w Katowicach.

Programy

W ramach Strategii Rozwoju Miasta nasza placówka uczestniczy w dwóch programach:

Saturn a także **Kultura i Oświata**.

Muzeum realizuje również Programy Miejskie:

- **750-lecia Miasta i Parafii**- przygotowując i wydając publikacje książkowe, współorganizując Konkurs Wiedzy o Czeladzi, biorąc czynny udział w obchodach 750-lecia Parafii i 150-lecia Piasków.
- **Tradycja Górnicza** - kultywując tradycje górnicze poprzez organizowanie wystaw, lekcji muzealnych i finansując ze środków Muzeum koncerty górniczej orkiestry dętej.
- **Promocja Kultury** - organizując wystawy, koncerty i inne imprezy.
- **Gminny Program Opieki nad Zabytkami** - przygotowując wydawnictwa; sprawując opiekę nad zabytkowymi opuszczonymi grobami osób zasłużonych dla miasta, bądź upamiętniających tragiczne wydarzenia. Są one zlokalizowane na cmentarzu przy ul. Nowopogońskiej. Pracownicy opiekują się również grobem na cmentarzu komunalnym i grobem na cmentarzu przy ul. Smutnej w Sosnowcu.

Warto dodać, że pracownik Muzeum sprawował jednocześnie funkcje koordynatora obchodów 750-lecia Parafii, 150-lecia Piasków, a także Programu 750-lecie Miasta.

Współpraca

W celu wypełnienia zadań statutowych Muzeum Saturn udanie współpracuje z innymi placówkami muzealnymi. Współpraca ta w zasadniczej mierze koncentruje się wokół wymiany doświadczeń, szczególnie w zakresie metodyki pracy oraz powiększania oferty wystawienniczej. Do owocnych można zaliczyć mariaż z Muzeum w Sosnowcu czy Muzeum Miejskim „Sztygarka” w Dąbrowie Górniczej. Kontakty z innymi muzeami nie ograniczają się jednakże do tych, których siedziba jest najbliżej Czeladzi. Muzeum Saturn nawiązało także współpracę z Muzeum Kinematografii w Łodzi, Muzeum Stutthof w Sztutowie, Muzeum Lalek w Pilźnie. Placówka utrzymuje także kontakt z Biurem Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach, współpracuje ze Stowarzyszeniem na Rzecz Zabytków Fortyfikacji „Pro Fortalicium”, Modelarnią Ośrodka Kultury w Będzinie. Nie sposób pominąć pomyślnej kooperacji Muzeum w dziedzinie popularyzacji historii Czeladzi z miejskimi organizacjami, takimi jak: Stowarzyszenie Inicjatyw Kulturalnych, Stowarzyszenie Miłośników Czeladzi, Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych, Harcerski Krąg Seniorów, także instytucjami: Miejską Biblioteką Publiczną, Spółdzielczym Domem Kultury „Odeon”. Aktywizacja muzealnych działań na terenie miasta i pozytywny wizerunek placówki przyciąga też osoby indywidualne, występujące z inicjatywą prezentacji swoich twórczych dokonań. Nawiązana w roku 2010 ścisła współpraca z parafiami: p.w. św. Stanisława BM w Czeladzi oraz Matki Bożej Bolesnej w Czeladzi-Piaskach zaowocowała niezwykle pomyślnym udziałem Muzeum Saturn w jubileuszowych, kościelnych uroczystościach przypadających na dzień 08.05 oraz 19.09. Widoczna jest ponadto aktywizacja wzajemnych kontaktów z czeladzkiimi placówkami oświatowymi każdego szczebla przejawiającymi się tak, w zwiększonym udziale uczniów w lekcjach muzealnych, jak i częstym korzystaniu z bogatej oferty wystawienniczej. Muzeum Saturn chętnie uczestniczy również w większości plenerowych imprez miejskich, zaznaczając tym samym bardzo dobry kontakt z Urzędem Miasta Czeladź.

Działania promocyjne i inne

Systematycznie podejmowane i realizowane są w Muzeum działania popularyzujące szeroko pojętą historię miasta jak również promujące działalność Muzeum Saturn i organizowane przez nie wydarzenia kulturalne. W ramach polityki promocyjnej pracownicy na co dzień realizują następujące zadania

- przygotowywanie artykułów o tematyce historycznej do „Echa Czeladzi” i innych czasopism regionalnych,
- opracowywanie biogramów zasłużonych dla miasta osób, zamieszczanych w rubryce *czeladzkie who is who*,

- odpowiadanie na kwerendy osób prywatnych oraz instytucji w zakresie miejskich zasobów muzealnych,
- przygotowywanie aktualności z życia Muzeum do miesięcznika „Echo Czeladzi” oraz na strony internetowe Muzeum i Miasta Czeladź,
- opracowywanie zaproszeń, ulotek i plakatów promujących wydarzenia kulturalne,
- współpraca z Czeladzką TV,
- wystawianie stoiska Muzeum oraz sprzedaż wydawnictw, lokalnych produktów i gadżetów podczas uroczystości miejskich:
 - Jarmarku św. Stanisława
 - Festiwalu Ave Maria
 - Dożynek miejskich
 - 150 lecie Piasków

Muzeum częstokroć bywa współorganizatorem konferencji, warsztatów i innych imprez:

1. Konferencja „Czysta technologia Węglowa na przykładzie projektu realizowanego przez Południowy Koncern Energetyczny S.A.”
2. Konferencja „5 lat Polski w Unii Europejskiej”
3. Uroczysta sesja Rady Miejskiej.
4. Warsztaty holenderskiej grupy górników – „Remining Lowex”.

Zakończenie

Muzeum Saturn w Czeladzi posiada status muzeum w organizacji tzn. muzeum, którego przyjęty statut obowiązuje do czasu zakończenia procesu organizacyjnego. Ustawa o muzeach reguluje, że za dzień zakończenia organizowania muzeum przyjmuje się dzień otwarcia wystawy stałej. Głównym powodem powołania muzeów w organizacji bywa przewidywany z różnych przyczyn, długi lub skomplikowany proces organizacyjny instytucji bądź przydzielenie przez organizatora nowopowstającemu muzeum siedziby przejściowej, niedostosowanej do wymogów działalności muzealnej. Podobnie było w przypadku czeladzkiego Muzeum. W koncepcji Burmistrza Miasta, na wystawę stałą miały być w przyszłości wykorzystane piwnice Elektrowni, a na sale wystawienniczą oraz pomieszczenia magazynowe zaadaptowane i przebudowane warsztaty byłej Kopalni Saturn. Został zresztą już zlecony i opracowany projekt adaptacji pokopalnianych budynków dawnych warsztatów mechanicznych na potrzeby Muzeum. W obecnej siedzibie Muzeum Saturn, urokliwej willi, Muzeum posiada dwie sale wystawiennicze (w tym jedna wyposażona w gabloty). Do prezentacji wystaw fotograficznych lub planszowych wykorzystywana jest również sala projekcyjna, w której na co dzień odbywają się lekcje muzealne, prezentacje multimedialne i projekcje filmowe, a także sala dębowa służąca jako miejsce spotkań, konferencji i szkoleń. Otwarcie więc stałej wystawy w Muzeum będzie bezpośrednio zależne od dalszych planów rozwoju bazy Muzeum. Jeżeli jednak oczekiwania społeczne będą szły w kierunku szybkiego otwarcia wystawy stałej, Muzeum przystąpi do realizacji tego zadania w miarę posiadanych środków i możliwości lokalowych.

Działalność Muzeum Saturn była tematem przewodnim obrad Rady Miejskiej we wrześniu ubiegłego roku. Funkcjonowanie i oferta imprez Muzeum Saturn została wysoko oceniona zarówno przez Komisję Edukacji, Kultury i Sportu jak i pozostałych Radnych.

DYREKTOR
Muzeum Saturn w Czeladzi

mgr Iwona Szaleniec